

קונבולוציה אם X ו-Y ב"ת עם צפיפויות f_X ו-f_Y, אזי $f_Z(z) = \int_{\mathbb{R}} f_X(s) \cdot f_Y(z-s) ds$	
טרנספורמציות 77-מימד:	
$Y = g(X)$.	
$f_Y(y) = \sum_{x \in g^{-1}(y)} f_X(x) \cdot \frac{1}{ g'(x) }$ (מבטאים את כל נגזרות המסור של u. (מבטאים את x כביטוי של u)	
$f_Y(y) = f_X(g^{-1}(y)) \cdot \frac{1}{ g'(g^{-1}(y)) }$	
תוחלת של טרנספורמציה	
$Y = g(X)$ $E(Y) = \int_{\mathbb{R}} g(X) \cdot f_X(x) dx$ עובד גם במקרה של שני משתנים:	
$Z = \varphi(X, Y)$ $E(Z) = \iint_{\mathbb{R}^2} \varphi(X, Y) \cdot f_{X,Y}(x, y) dx \cdot dy$	
פונקצית יוצרת מומנטים	
$M_X(t) = \sum_{n=0}^{\infty} \frac{t^n}{n!} E(X^n) = E(e^{tX}) = \int_{\mathbb{R}} f_X(x) \cdot e^{tx} dx$ $E(X^n) = \left. \frac{d^n}{dt^n} (M_X(t)) \right _{t=0}$ אם X ו-Y מ"מ בעלי תומך חסום (מקרה פרטי: חסומים), ומתקיים $X \sim Y$ אזי $E(X^n) = E(Y^n)$ לכל n.	
פונקציה יוצרת מומנטים של סכום של משתנים מקריים ב"ת, היא מכפלת הפונקציות יוצרות מומנטים שלהם.	
סדרות של מאורעות	
$\limsup A_n = \{A_n \text{ i.o.}\} = \bigcap_{n=1}^{\infty} \bigcup_{m=n}^{\infty} A_m$ $\liminf A_n = \{A_n \text{ eventually}\} = \bigcup_{n=1}^{\infty} \bigcap_{m=n}^{\infty} A_m$ $P(\limsup A_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} P\left(\bigcup_{m=n}^{\infty} A_m\right)$ $P(\liminf A_n) = \lim_{n \rightarrow \infty} P\left(\bigcap_{m=n}^{\infty} A_m\right)$ $\liminf A_n \subseteq \limsup A_n$ $P(\limsup A_n) = 1 - P(\liminf A_n^c)$ $\{A_n \text{ i.o.}\}^c = \{A_n^c \text{ eventually}\}, \{A_n \text{ eventually}\}^c = \{A_n^c \text{ i.o.}\}$ $\lim P(A_n) = P(\lim A_n)$	
אי שוויונות מרקוב וצ'ביצ'ב (דורש ש-X יהיה מרקוב: $P(X > a) \leq \frac{1}{a} E(X)$ לכל $a > 0$. אי-שליילי כמעט תמיד צ'ביצ'ב: $P(X - E(X) > a) \leq \frac{Var(X)}{a^2}$ לכל $a > 0$. צ'ביצ'ב החד-צדדי: $P(X - E(X)) \leq \frac{Var(X)}{Var(X) + a^2}$	
<u>קולטמורוב:</u> תהי $X_1, \dots, X_n$ סדרה סופית של מ"מ ב"ת $V(X_1) < \infty, \mu = 0$ נגדיר $S_k = X_1 + \dots + X_k$ אזי $P(\max_{1 \leq k \leq n} S_k \geq \varepsilon) \leq \frac{var(S_n)}{\varepsilon^2}$	
אי-שוויון ינסן: $g(E(X)) \leq E(g(X))$ עבור מ"מ X אינטגרביילי ו-g קמורה. בהוכחת הא"ש משתמשים בישר התומך: $g(t) \leq g(t - E(X)) + g(E(X))$. אי השוויון נכון בגלל קמירות הפונקציה. לוקחים תוחלת, ומקבלים את אי השוויון.	

אי תלות X, Y יחיד בלתי תלויים אם מתקיים: $A, B \in \mathbf{B}$ לכל $P(X \in A, Y \in B) = P(X \in A) \cdot P(Y \in B)$ $\Leftrightarrow f_{X,Y} = f_X \cdot f_Y \Leftrightarrow F_{X,Y} = F_X \cdot F_Y \Leftrightarrow X, Y$ בלתי תלויים $\Leftrightarrow F_{X Y}(x) = F_X(x) \cdot f_Y(y) = g(x) \cdot f(y)$ - אם φ, ψ פונקציות בורלג ו-X, Y ב"ת אזי $\varphi(X), \psi(Y)$ בלתי תלויים.	
פונקציות הסתברות $F_X(x) = P(X \leq x) = 1 - P(X > x) = \int_{-\infty}^x f_X(t) dt$ $F_{(X,Y)}(x, y) = P(X \leq x, Y \leq y) = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^y f_{(X,Y)}(s, t) \cdot ds \cdot dt$ $f_{(X,Y)}(x, y) = \frac{\partial^2 F_{(X,Y)}(x, y)}{\partial x \cdot \partial y}$ $\int_{\mathbb{R}} f_X(x) dx = 1$ תנאי הכרחי לקיום צפיפות – רציפות של F. F תמיד מונוטונית לא יורדת, שואפת לאחד באינסוף ואפס במינוס אינסוף, ציפה מימין. f תמיד אי-שלילית.	
פונקציות אחוזון הגדרה: $F_X(x-) \leq p \leq F_X(x+) = F(x)$ אם X הוא אחוזון של X אם $p \in (0, 1)$. $X^*: (0, 1) \rightarrow \mathbb{R}$ היא פונקצית אחוזון של X אם לכל $p \in (0, 1)$ $X^*(p)$ הוא p-אחוזון של X. $E(X^*) = E(X)$ F_X עולה ממש (לא בהכרח רציפה) $\Leftrightarrow X^*$ רציפה על $(0, 1)$. F_X רציפה $\Leftrightarrow X^*$ עולה ממש (לא בהכרח רציפה) $X^*(p-) \leq x \Leftrightarrow p \leq F_X(x+) \Leftrightarrow X^*(p) \leq x \Leftrightarrow F_X(x-) \leq p$ לא פורמלית, פונקצית האחוזון X^* היא הפונקציה ההפוכה ל-F_X. פרט לנקודות הקפיצה של F_X. בנקודות הקפיצה ערך X^* הוא ערך האטום.	
- תומך: $\text{SUPP}(X) = \{x \in \mathbb{R} \mid \forall \varepsilon > 0. P(x - \varepsilon < X < x + \varepsilon) > 0\}$ $= \{x \in \mathbb{R} \mid \forall \varepsilon > 0. F_X(x + \varepsilon) - F_X(x - \varepsilon) > 0\}$ - זו הקבוצה הסגורה הקטנה ביותר שמתקבלת בהסתברות 1	
צפיפות משותפת אם X ו-Y ב"ת, אז $f_{(X,Y)}(x, y) = f_X(x) \cdot f_Y(y)$ $f_X(x) = \int_{\mathbb{R}} f_{(X,Y)}(x, y) dy$ אם (X, Y) בעל צפיפות משותפת $f_{(X,Y)}$ אם $f_{(X,Y)}$ ניתנת לפירוק $f_{(X,Y)}(x, y) = g(x) \cdot h(y)$ כש g ו-h בורלג, אזי X ו-Y ב"ת.	
התפלגות מותנה $P(A B) = \frac{P(A \cap B)}{P(B)}$ $f_{(X,Y)}(x, y) = f_{Y X=x}(y) \cdot f_X(x) = f_{X Y=y}(x) \cdot f_Y(y)$ $f_{X Y=y}(x) = \frac{f_{(X,Y)}(x, y)}{f_Y(y)} = \frac{f_X(x) \cdot f_{Y X=x}(y)}{\int_{\mathbb{R}} f_{(X,Y)}(x, y) dx}$ כשמשתנה אחד בויד, מחליפים את f ב-P. $F_{X Y=y}(x) = P(X \leq x Y = y) = \int_{-\infty}^x f_{X Y=y}(t) dt$ $E(X Y = y) = \int_{\mathbb{R}} x \cdot f_{X Y=y}(x) dx$ $E(X) = \int_{-\infty}^{\infty} E(X Y = y) f_Y(y) dy$ $P(A) = E(P(A X)) = E(I_A) = E(E(I_A X))$ $f_{X,Y} = E(f_{X,Y Z})$ עבור ממש בידד: $E(g(X) Y) = \sum g(x)P(X=x Y)$ $P(X \leq t, Y \leq s) = \int_{-\infty}^t \int_{-\infty}^s f_X(x) * f_{Y X=x}(y) dy dx =$ $= \int_{-\infty}^t f_X(x) * P(Y \leq s X = x) dx$	

Uniform distribution:	
<u>Notation:</u>	$X \sim U(a, b)$
<u>pdf:</u>	$f_X(x) = \frac{1}{b-a} \text{ for } a < x < b.$
<u>cdf:</u>	$F_X(x) = P(X \leq x) = \frac{x-a}{b-a} \cdot I_{[a,b]}(x) + I_{(b,\infty)}(x).$
<u>Expectation:</u>	$E(X) = \frac{a+b}{2}$
<u>Variance:</u>	$Var(X) = \frac{(b-a)^2}{12}$
<u>Moment Function:</u>	$MGF(t) = \frac{e^{tb} - e^{ta}}{t(b-a)}$
Normal distribution:	
<u>Notation:</u>	$X \sim N(\mu, \sigma^2)$
<u>pdf:</u>	$f_X(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} e^{-(x-\mu)^2/2\sigma^2} \quad \forall x \in \mathbb{R}.$
<u>Expectation:</u>	$E(X) = \mu$
<u>Variance:</u>	$Var(X) = \sigma^2.$
<u>Sum:</u>	If $X_1, \dots, X_n \sim N(\mu_i, \sigma_i^2)$ are independent then $\sum_{i=1}^n X_i \sim N\left(\sum_{i=1}^n \mu_i, \sum_{i=1}^n \sigma_i^2\right)$
<u>Moment Function:</u>	$MGF(t) = e^{\mu t} e^{\frac{\sigma^2 t^2}{2}}$
Exponential distribution:	
<u>Notation:</u>	$X \sim \exp(\lambda)$
<u>pdf:</u>	$f_X(x) = \lambda e^{-\lambda x} \cdot I_{(0,\infty)}(x)$
<u>cdf:</u>	$F_X(x) = P(X \leq x) = (1 - e^{-\lambda x}) \cdot I_{(0,\infty)}(x)$
<u>Expectation:</u>	$E(X) = \frac{1}{\lambda}$
<u>Variance:</u>	$Var(X) = \frac{1}{\lambda^2}$
<u>Sum:</u>	If $X_1, \dots, X_k \sim \exp(\lambda)$ are independent then $\sum_{i=1}^k X_i \sim \text{Gamma}(k, \lambda).$
<u>Minimum:</u>	if $X_1, \dots, X_k \sim \exp(\lambda_i)$ then $\min\{X_1, \dots, X_k\} \sim \exp\left(\sum_{i=1}^k \lambda_i\right)$
<u>Moment Function:</u>	$FMT(t) = \frac{\lambda}{\lambda - t}$
שינוי	
$Var(aX) = a^2 Var(X)$	
$Var(X+Y) = Var(X) + Var(Y) + 2Cov(X, Y)$	
$Var(X) = E(X^2) - (E(X))^2 = E((X - E(X))^2)$	
$Var(X) = E(Var(X Y)) + Var(E(X Y))$	
$Var(X) \leq E((X - c)^2)$ for every $c \in \mathbb{R}.$	
$Var(X) = 0 \Leftrightarrow \exists c \in \mathbb{R}. P(X = c) = 1$	
$Cov(X, Y) = E(XY) - E(X)E(Y)$	
$= E((X - E(X))(Y - E(Y)))$	
$= Cov(X, E(Y X))$	
$\rho(X, Y) = \frac{Cov(X, Y)}{\sigma_X \cdot \sigma_Y}, \quad -1 \leq \rho \leq 1$	
יחית	
$E(aX) = aE(X), \quad E(X+Y) = E(X) + E(Y)$	
$E(X) = E(E(X Y)), \quad E(XY X) = X \cdot E(Y X)$	
$E(X) = -\int_{-\infty}^0 F_X(x) dx + \int_0^{\infty} (1 - F_X(x)) dx$	
$= \int_0^1 X^*(p) dp = \int_{-\infty}^{\infty} x \cdot f_X(x) dx$	
$\frac{X_n}{n} \xrightarrow{a.s.} 0 \quad \forall n, E(X_1) < \infty$ וגם $"n" \leq "n" \leq "n" X_1, X_2, \dots$	
$E(X_1) < \infty \Rightarrow P\left(\limsup \frac{X_n}{n} = +\infty\right) = 1$, $"n" \leq "n" \leq "n" X_1, \dots$	
$E(X) < \infty \Leftrightarrow \sum_{n=1}^{\infty} P(X > n) < \infty$	

הלמה של בורל-קנטלי

יהיו $A_1, A_2, \dots$ סדרת מאורעות. אזי

• אם $\sum_{n=1}^{\infty} P(A_n) < \infty$ אזי $\limsup A_n = \emptyset$.

• אם $A_1, A_2, \dots$ גב"ת, אזי $P(\limsup A_n) = \begin{cases} 0 & \sum_{n=1}^{\infty} P(A_n) < \infty \\ 1 & \sum_{n=1}^{\infty} P(A_n) = \infty \end{cases}$

הלמה של קונקר:

תהי סדרת מספרים, ו $\{b_n\}_{n=1}^{\infty}$ סדרת מספרים מונוטונית

עולה לאינסוף. אזי אם $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{a_n}{b_n} < \infty$ אזי $\frac{\sum_{n=1}^{\infty} a_n}{b_n} \leftarrow 0$.

התכנסויות

יהיו $X, X_1, X_2, \dots$ מ"מ.

1. התכנסות כמעט תמיד $(X_n \xrightarrow{a.s.} X)$: $P(\{\omega | X_n(\omega) \rightarrow X(\omega)\}) = 1$
2. התכנסות בהסתברות $(X_n \xrightarrow{p} X)$: $\forall \varepsilon > 0, \lim_{n \rightarrow \infty} P(|X_n - X| > \varepsilon) = 0$
3. התכנסות בממוצע: $\lim_{n \rightarrow \infty} E(|X_n - X|) = 0$
4. התכנסות בממוצע ריבועי: $\lim_{n \rightarrow \infty} E((X_n - X)^2) = 0$

כדי להראות (ברוב המקרים) $X_n \xrightarrow{a.s.} X$:

מגדירים: $A_n = \{|X_n - X| < \varepsilon\}$, וטראים ש $P(\{A_n \text{ eventually}\}) = 1$.

וזה מתקיים $\Leftrightarrow P(\{A_n^c \text{ i.o.}\}) = 0$. ואת זה אפשר לבדוק עם הלמה של בורל-קנטלי. מתקיים ש- $A_n^c = \{|X_n - X| \geq \varepsilon\}$ ובודקים האם $\sum_{n=1}^{\infty} P(A_n^c) < \infty$.

כדי להראות $X_n \xrightarrow{a.s.} X$ מספיק להראות כי $P(\{A_n \text{ eventually}\}) = 0 \Leftrightarrow P(\{A_n^c \text{ i.o.}\}) = 1$ ואת זה מקבלים מבורל-קנטלי אם $\sum_{n=1}^{\infty} P(A_n^c) = \infty$ אבל פה נדרוש גם ש- $A_1^c, A_2^c, \dots$ יהיו ב"ת.

החוק החלש של המספרים הגדולים (WLLN)

יהיו $X_1, X_2, \dots$ מ"מ ב"ת ש"ה עם תוחלת סופית, ונסמן $S_n = \sum_{i=1}^n X_i$, אזי

$$\frac{S_n}{n} \xrightarrow{p} E(X_1)$$

החוק החזק של המספרים הגדולים (SLLN)

יהיו $X_1, X_2, \dots$ מ"מ ב"ת ש"ה עם תוחלת סופית, ונסמן $S_n = \sum_{i=1}^n X_i$, אזי

$$\frac{S_n}{n} \xrightarrow{a.s.} E(X_1)$$

• F_X רציפה. אז $Y = F_X(X) \sim U(0,1)$

משפטי ההתכנסויות המונוטונית והדומיננטית

אלו הם תנאים מספיקים לחילופיות של סדר הגבול והתוחלת. יהיו $Y, X, X_1, X_2, \dots$ מ"מ.

משפט ההתכנסות המונוטונית (MCT)

אם $E(|X_1|) < \infty$ וגם $P(X_n \nearrow X) = 1$ אזי

$\lim_{n \rightarrow \infty} E(X_n) = E(\lim_{n \rightarrow \infty} X_n) = E(X) \in (-\infty, \infty]$ (באופן דומה, עבור סדרה מונוטונית יורדת).

משפט ההתכנסות הדומיננטית (DCT)

אם $P(X_n \rightarrow X) = 1$ וגם לכל n מתקיים ש- $|X_n| \leq Y$, וגם

$E(|Y|) = E(Y) < \infty$ אזי

$$E(|X|) < \infty, \quad E(|X_n - X|) \rightarrow 0$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} E(X_n) = E(\lim_{n \rightarrow \infty} X_n) = E(X) \in (-\infty, \infty)$$

חסנת המגול

עבור סיגמה שדות: אם $g_1 \subset g_2 \subset F$ אז

$$E(X | g_1) = E(E(X | g_1) | g_2) = E(E(X | g_2) | g_1)$$

עבור מ"מ:

$$E(X | Y) = E(E(X | Y, Z) | Y) = E(E(X | Y) | Y, Z)$$

משפט שלושת הסורים של קולמורוב

יהיו $X_1, X_2, \dots$ מ"מ ב"ת ולכל $c > 0$ נסמן $X_n^{(c)} = X_n \mathbb{I}_{\{|X_n| \leq c\}}$,

$$S_n^{(c)} = X_1^{(c)} + \dots + X_n^{(c)}$$

משפט: $X_1, X_2, \dots$ מ"מ ב"ת נקבע $c > 0$ ונתבונן בטורים:

$$1. \sum_{n=1}^{\infty} P(|X_n| > c) < \infty \quad 2. \sum_{n=1}^{\infty} E(X_n^{(c)}) < \infty \quad 3. \sum_{n=1}^{\infty} V(X_n^{(c)}) < \infty$$

אזי: (1) $S_n^{(c)}$ מתכנס כמעט תמיד $\Leftrightarrow$ לכל $c > 0$ (1) ו (2) קטנים מאינסוף (2) מתכנס.

(2) אם (1) ו (2) ו (3) מתכנסים עבור $c > 0$ כלשהו $S_n^{(c)}$ מתכנס כמעט תמיד.

התכנסות בהתפלגות

הגדרה:

• סדרת פונקציות התפלגות $\{F_n\}_n$ על $\mathbb{R}$ מתכנסת חלש לפונקציה ההתפלגות הגבולית F אם $\lim_{n \rightarrow \infty} F_n(x) = F(x)$ לכל $x \in C(F)$ (לכל נקודת רציפות של F).

• $X_n \xrightarrow{D} X$ אם $F_{X_n} \xrightarrow{weak} F_X$.

משפט: התכנסות בהסתברות גוררת התכנסות בהתפלגות. ההיפך אינו נכון, אלא אם כן ההתפלגות הגבולית מנוונת בנקודה בודדת

משפט הגבול המרכזי

יהיו $X_1, X_2, \dots$ מ"מ ב"ת ש"ה עם תוחלת μ ושונות σ^2 . נסמן

$$\frac{S_n - n\mu}{\sigma \cdot \sqrt{n}} \xrightarrow{D} N(0,1) \text{ אזי } S_n = \sum_{i=1}^n X_i$$

כלומר,

$$\lim_{n \rightarrow \infty} P\left(a \leq \frac{S_n - n\mu}{\sigma \cdot \sqrt{n}} \leq b\right) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_a^b e^{-\frac{1}{2}x^2} dx$$

הגבול המרכזי של לר (CLLT - Central Limit Theorem):

$X_1, \dots, X_n$ סדרה סופית של מ"מ ב"ת ש"ה עם תוחלת 0 ו-1 MGF קיימת. $\mathbb{N} \ni i$:

$$\frac{\sum_{n=1}^{\infty} X_n}{\sqrt{n}} \rightarrow^D N(0, \sigma^2)$$

$$V(X_1) = \sigma^2$$